

Københavns Universitet

Kronik i Information: Handel og klima er mere end eksport af danske vindmøller

Nielsen, Laura

Published in:
Dagbladet Information

Publication date:
2008

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Nielsen, L. (2008). Kronik i Information: Handel og klima er mere end eksport af danske vindmøller. Dagbladet Information, 18-18.

Kronik

Handel og klima er mere end eksport af danske vindmøller

Danmark spinder guld på den øgede klima-bevågenhed. Danske politikere og diplomater kan med kampen imod klimaforandringerne i den ene hånd gå ud i verden og skabe behov for dansk klimateknologi og med den anden åbne døren for danske virksomheder, der står klar i kulissen med kontrakterne i hånden

KRONIK

af Laura Nielsen

Men succeshistorien stopper jo ikke her. Danmark er vært for FN's Klimakonference i 2009, og dette kan også bruges som afsæt for øget eksport. Danmarks Eksportråd omtaler faktisk værtskabet som et »udstillingsvindue med førsteklases beliggenhed for dansk klimateknologi«. Og for at det ikke skal være løgn, er Danmark oven i købet så velsignet, at man i WTO forhandler en yderligere liberalisering (primært nedsættelse af toldsatser) af klimavenlige produkter. Klima er simpelthen i handeløjemed Danmarks nye guldæg. Og er der egentligt noget odiøst i, at Danmark lægger sig i selen for at øge dansk klimaeksport og samtidig hjælper med at bekæmpe klimaforandringerne på den måde? I realiteten kunne jeg gøre denne kronik kort og blot svare »nej!«

Men hele handels- og klimadebatten drejer sig om mere end at få solgt nogle flere vindmøller. På det uformelle handelsmøde, der blev holdt på sidelinjen af COP13-mødet på Bali sidste år, blev det besluttet at undersøge mulighederne for at benytte

handelsinstrumenter til understøttelse af FN-procesen. 'Handel og klima' var dermed tænkt som en bredere vifte af handelsinstrumenter end blot øget liberalisering og dermed øget handel med klimavenlige produkter.

Handelshindring

Man er dog ikke nået længere end til netop at forhandle liberalisering af klimavenlige produkter i WTO. Og dette går endda ikke helt gnidningsfrit. Kritikken fra udviklingslandene går på, at EU's og USA's forslag til en liste over klimavenlige produkter udelukkende indeholder teknologier, som netop vi excellerer i. Dette aspekt dæmper måske entusiasmen en smule vedrørende, hvor altruistiske EU's og USA's klimamotiver er, specielt når vi ikke ønsker at inkludere landbrugsprodukter såsom bioethanol i forhandlingerne, som visse udviklingslande ønsker. Det kunne lyde som om, at Danmark svigter vores hårdt tilkæmpede gule førertrøje i klimadebatten ved, at vi så enøjet fokuserer på netop den øgede eksport af vores egen klimavenlige teknologi, hvis der findes andre, måske for Danmark mindre lukrative, handelsinstrumenter, der også kan hjælpe i klimakampen. Så længe det multilaterale niveau ikke kommer videre end blot liberalisering, kunne Danmark f.eks. også promovere andre tiltag såsom unilaterale klimahandelshindringer, altså at man bestemmer, at man vil iværksætte en handelshindring imod klima-urenlige produkter, selv om Danmark i netop dette tilfælde, med rette, forholder sig tøvende med hensyn til disse.

Mediedækning

Danmark har tradition for at tøve en kende med unilaterale handelshindringer, og der

foregår næsten ingen offentlig debat om Danmarks handelspolitik, der kunne lægge bare en smule pres på de danske politikere for at være lidt mere proaktive med at bruge handel som et instrument til at fremme f.eks. miljø- og dyrevelfærdssager. Faktisk skal man først se hunde og katte blive fået levende i fjernsynet, førend der virkelig sker noget. Men så blev handel med hunde- og kattepelse også forbudt – vi gik endda en gang i EU! Men problemet er nok, at international handel simpelthen sjældent bliver dækket i pressen. Og når det så endelig bliver dækket, så er det ofte mangelfuldt. Det skete f.eks., da udenrigsministeren fremstod som handlingens mand, da han stolt fortalte, at han og de andre i EU havde besluttet at iværksætte unilaterale handelshindringer imod Myanmar. Men man fik ikke at vide, hvorfor der ikke bliver iværksat nogle af de åbenlyst WTO-lovlige miljøhandelshindringer, der reelt ville hjælpe miljøet, når der rask væk iværksættes politiske boykotter, der sikkert ikke hjælper den nødlidende befolkning eller straffer militærjuntaen spor – og som for øvrigt er WTO-stridige?

Det helt interessante vedrørende unilaterale klimahandelshindringer er, at landene besluttede i Bali, at de ikke skulle benyttes – WTO's generaldirektør, Pascal Lamy, advarer også kraftigt imod dem, og alligevel har Udenrigsministeriet lige afholdt en konference, hvor vi alle diskuterede dem. Det var dog ikke et udtryk for, at Udenrigsministeriet har misforstået de klare dessiner imod de unilaterale tiltag, men snarere et udtryk for en politisk realitet: Andre regeringer er nemlig i virkelighedens verden allerede gået i gang med at planlægge dem. Rygterne vil endda vide, at på det uformelle handelsmøde på sidelinjen af COP14 i Polen i år er der lutter handelshindringer på dagsordenen. Det er derfor nyttigt, at alle forskere og andre eksperter deltager i konferencer, skriver artikler og i øvrigt får udbredt viden om konsekvenserne af sådanne handelshindringer, og forhåbentligt har politikerne tålmodighed til at lære mere om emnet, inden de træffer deres beslutninger.

Afgrænset sfære

Grunden til, at unilaterale

klimahandelshindringer er uoptimale og noget, vi virkelig bør være tøvende med, er, at det kan få vidtrækkende konsekvenser at begynde at lægge 'ekstra' klimatiltag ind via handelsinstrumenterne. Det virker utroligt fristende at køre med på vognen om, at man lige kan klare lidt ekstra i klimakampen ved at forbyde visse uhensigtsmæssige produktionsformer, transportformer mv. Men klima er ikke den samme lille afgrænsede sfære, som man normalt diskuterer unilaterale miljøhandelshindringer som f.eks. forbud mod visse fiskerimetoder, der kan true en udryddelsestruet dyreart. Når vi taler klima, taler vi næsten samtlige sektorer af industrien, og selv en enkelt handelshindring kan faktisk få kæmpe økonomiske konsekvenser og forrykke balancer – helt uhensigtsmæssigt eller endog uforudset. F.eks. lyder det måske fristende at sige, at landene bare multi- eller unilateralt skal begynde at sige, at produkter, der er transporteret med skibe, der forurenar, enten skal forbydes eller imødegås med en højere toldsats. En sådan handelshindring kan muligvis være lovlige i WTO-regi, men den går direkte ind og berører forhold, som landene normalt diskuterer i FN eller IMO – og måske uden handelsfolkene helt har overvejet dét aspekt. Der er ikke noget galt med ideen, men i mangel af global enighed

herom vil det ende med en række forskellige unilaterale handelshindringer, der har alle mulige forskellige afvigelser fra hinanden, så landene til sidst knapt nok kan hitte rede i reglerne for hvert enkelt land, og dermed ryger lidt af ideen med frihandlen.

Slaraffenland

Man kan endvidere også slutte sig til spørgsmålet om, at hvis et land lever op til sin Kyoto- eller København-forpligtelse om et maksimum CO₂-udslip for landet, og et andet land så siger, nu vil vi kun købe de produkter, som er produceret på en måde, der bidrager til at leve op til den forpligtelse, I allerede overholder – er det så en acceptabel handelshindring? Der er folkeretligt intet, der forhindrer landene i at agere støttepædagoger på denne måde, idet det er suveræne landes ret at bestemme, hvilke produkter, de ønsker at tillade import af. Denne suverænitet er kun indskrænket af de handelstraktater, de har indgået, altså deres WTO-forpligtelser. Jeg håber personligt, at appelorganet vil underkende denne slags støttepædagoghandelshindringer, men jeg er slet ikke sikker.

Man må derfor i sidste ende bare håbe, at politikerne har tålmodighed til at læse alle de rapporter og artikler, vi alle sprøjter ud til dem – førend de kaster sig over dette slaraffenland af handelshin-

SERIE

KU og klimaet

Forskere fra Københavns Universitet sætter fokus på den nyeste klimaforskning i en kronikserie om klimaet og konsekvenserne af den globale opvarmning. På skift fortæller forskere med en naturvidenskabelig, økonomisk, juridisk og humanistisk baggrund om den nyeste forskning inden for deres område. Dette er den første kronik i serien.

dringer, som måske snarere er motiveret af en protektionistisk tankegang end et reelt ønske om at hjælpe klimaet. Så netop i denne miljørags om unilaterale handelshindringer er Danmarks linje nok den mest hensigtsmæssige, selvom vi godt kunne være lidt mere fremme i skoene på andre miljø- og handels-spørgsmål.

Laura Nielsen er ph.d., LL.M, adjunkt i international handelsret på Det Juridiske Fakultet, KU. Hun er desuden medlem af Københavns Universitets Klimapanel

På næste tirsdag sætter professor Eirik S. Amundsen, fra Fødevarerøkonomisk Institut og institutleder Peder Andersen på Økonomisk Institut fokus på klimapolitik og kommende generationer

Danmarks Eksportråd omtaler værtskabet for FN' klimakonference som et 'udstillingsvindue med førsteklases beliggenhed for dansk klimateknologi', men handels- og klimadebatten drejer sig om andet og mere end at få solgt nogle flere vindmøller. Foto: Mikkel Østergaard/Scanpix

FAKTA

International universitetsalliance (IARU)

Klimaforskernes viden er væsentlig i debatten frem til FN's klimakonference i december 2009. Som optakt til klimakonferencen er Københavns Universitet derfor vært ved en international forskerkongres den 10.-12. marts 2009. KU arrangerer kongressen sammen med de øvrige ni partnere i International Alliance of Research Universities (IARU). Alliancen består af 10 af de førende universiteter i verden. Resultatet af kongressen bliver en rapport med en dugfrisk status over klimaforskningen. Rapporten vil blive overbragt til deltagerne på FN's klimakonference efter aftale med den danske regering. Læs mere om IARU på www.iaruni.org eller www.climatecongress.ku.dk